

Protokoll 2/2017

fört vid Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnds
sammanträde torsdag den 21 september 2017 kl. 18:00-
19:45

Ledamöter

Jessica Jorntun (MP) Ordförande
Abit Dundar (L) Vice ordförande
Eva Fagerhem (S) Ledamot
Eleonore Eriksson (S) Ledamot
Johan Faxér (MP) Ledamot
Lars Svärd (M) Ledamot
Anette Hellström (M) Ledamot
Tomas Tetzell (M) Ledamot
Tita Bergquist (M) Ledamot
Lina Pennlert (S) Ersättare §§1-17 ersätter Mathias Walldén
Siliva Aydin (S) Ersättare §§1-4 ersätter Malte Sigemalm
Lasse Åsberg (S) Ersättare §§1-4 §§5-17 ersätter Malte
Sigemalm, §18, §20 ersätter Mathias Walldén
Maria Ljuslin (V) Ersättare §§1-17 §18, §20 ersätter Malte
Sigemalm
Susanne Sjöblom (M) Ersättare
Anna Maria Sundmark (M) Ersättare
Herje Larsson (L) Ersättare ersätter Amanda Valentin
Ann-Marie Strömberg (V) Ledamot

Övriga närvarande

Anders Carstorp, stadsdelsdirektör
Toni Mellblom, avdelningschef
Marja Kammouna, avdelningschef §§1-18
Yvonne Goldberg, avdelningschef §§1-18
Linda Palo, avdelningschef §§1-18
Lars Wennberg, avdelningschef §§1-18
Boris Graje, enhetschef §§1-18
Anna William Olsson, tf. enhetschef §§1-18
Anna-Maria Nicastro, personalföreträdare (Läraryrket)
§§1-18

Justerare

Jessica Jorntun (MP), Abit Dundar (L)

Datum för justering	2017-09-26
Paragraf	§§1-18, §20
Sekreterare	Camilla Höglund

§ 1**Val av justerare och dag för justering**

Ordföranden Jessica Jorntun (MP) öppnade mötet.

Mötet ajournerades kl.18:05–18:45 för Öppet forum med allmänhetens frågestund.

Stockholms stads hållbarhetschef Paul Alarcon informerade under nämndens tema om Hållbarhetskommisionens arbete och rapport.

Mötesförhandlingarna återupptogs. Jessica Jorntun (MP) hälsade Ann-Marie Strömberg (V) välkommen som ny ledamot i nämnden.

Jessica Jorntun (MP) och Abit Dundar (L) utsågs att justera dagens protokoll. Justering sker 26 september 2017.

Ärende 24 utgår från dagordningen.

Dagordningen godkändes.

§ 2
BESLUTSÄRENDEN

§ 3**Medborgarförslag om hinderbana i parkmiljö**

HL 2017/531

Beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd överlämnar medborgarförslaget till förvaltningen för beredning.

Handlingar i ärendet

- HL 2017/531-1 Medborgarförslag om hinderbana i parkmiljö

§ 4**Tertialrapport 2 2017**

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd
HL 2017/347

Beslut

1. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förslaget till tertialrapport 2 för 2017 med helårsprognos och överlämnar den till kommunstyrelsen och stadens revisorer.
2. Nämnden godkänner en ökad omslutning med 35,3 mnkr.
3. Nämnden begär budgetjustering med 3,0 mnkr för ökande investeringsutgifter avseende inventarier och maskiner.
4. Nämnden begär budgetjustering om 0,5 mnkr för ökade kostnader för avskrivningar och 0,1 mnkr för ökade kostnader för internräntor.
5. Nämnden begär budgetjustering med 0,1 mnkr för ersättning för arbete med utsatta EU-medborgare i samband med avhysningar.
6. Nämnden ansöker om sammantaget 0,1 mnkr för kompetensutvecklingsåtgärder enligt bilaga 5.
7. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning av ärendet

Förvaltningen bedömer att tjugofyra av kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdena kommer att uppnås helt under året och att två mål uppnås delvis. Merparten av indikatorerna kommer att uppnås liksom nämndens mål. Prognosen visar ett underskott på 8,2 mnkr före resultatdispositioner och budgetjusteringar. Efter resultatdispositioner och budgetjusteringar redovisas ingen avvikelser mot budget. Underskott finns inom äldreomsorg och individ- och familjeomsorg.

Handlingar i ärendet

- HL 2017/347-1 Tjut Tertialrapport 2/2017 ILS
- HL 2017/347-2 Tjutbilaga 1 - Blanketter till SLK Tertial 2 2017

- HL 2017/347-3 Tjutbilaga 2 - Delårsbokslut T2 2017
- HL 2017/347-4 Tjutbilaga 3 - Redovisning av statsbidraget till sommarlovsaktiviteter 2017
- HL 2017/347-5 Tjutbilaga 4 - Kompletterande uppföljning Tertial 2 2017
- HL 2017/347-6 Tjutbilaga 5 - Ansökningar för kompetensutvecklingssatsningar
- HL 2017/347-7 Tjutbilaga 6 - Reviderad handlingsplan mot våldsbejakande extremism
- HL 2017/347-8 §4 SDN 2017-09-21

Förslag till beslut

Abit Dundar m.fl. (L) och Lars Svärd m.fl. (M) föreslog att handlingsplan mot våldsbejakande extremism enligt bilaga 6 till tertialrapporten återremitteras för vidare beredning.

Jessica Jorntun m.fl. (MP), Eva Fagerhem m.fl. (S) och Ann-Marie Strömberg (V) föreslog att ärendet skulle avgöras idag.

Ordföranden ställde förslaget om återremiss mot att avgöra ärendet idag och fann att nämnden beslutat att avgöra ärendet idag.

Jessica Jorntun m.fl. (MP), Eva Fagerhem m.fl. (S) och Ann-Marie Strömberg (V) föreslog att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag.

Abit Dundar m.fl. (L) lade fram ett förslag och föreslog att nämnden skulle ställa sig bakom det.

Lars Svärd m.fl. (M) lade fram ett förslag och föreslog att nämnden skulle ställa sig bakom det.

Ordföranden förklarade överläggningen avslutad.

Beslutsgång

Ordföranden ställde förslagen mot varandra och fann att nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Reservationer

Abit Dundar m.fl. (L) reserverade sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

"Stadsdelsnämnden beslutar följande.

1. Förvaltningens förslag till beslut godkänns delvis.
2. Handlingsplan mot våldsbejakande extremism enligt bilaga 6 till tertialrapporten återremitteras för vidare beredning i enlighet med vad som anförs nedan.
3. Därutöver anförs följande.

Stadsdelsnämndens främsta syfte är att ge alla människor som bor här möjlighet att själva kunna forma sina liv, genom att ge våra barn en bra förskola och trygg uppväxt, våra äldre en omsorg med värdighet och respekt för deras självbestämmande, och ha en socialtjänst som finns till för den som behöver andras stöd.

För detta krävs att det finns en tillräcklig finansiering för en välfärd med kvalitet, och att pengarna används effektivt.

Stora personalomsättning särskild inom barn-och ungdom inom socialtjänsten har ökat dramatiskt. Liberalerna efterlyser krafttag för att komma till rätta med utvecklingen, framför allt genom att förbättra lönen och arbetsvillkoren för socialsekreterarna. Det blir svårt att komma till rätta med personalomsättningen så länge man kan tjäna flera tusen kronor mer i månaden på att arbeta för ett konsultföretag. Än så länge gör stadshusmajoriteten alldeles för lite.

Det ansträngda ekonomiska läget ställer stora krav på stadsdelsnämnden att prioritera. Mindre angelägna satsningar och projekt måste få stå tillbaka för att värna kärnverksamheterna. Tyvärr har majoriteten visat sig ha svårt att göra sådana prioriteringar. Symbolprojekt och perifera satsningar har tillåtit tränga ut insatser som gör verklig skillnad för de barn, vuxna och äldre som behöver hjälp från staden. Barngrupperna inom förskolan ökar i Hägersten-Liljeholmen. Det är oroande utveckling som kommer att påverka pedagogiska kvalitén.

Att kombinera en ekonomi i balans med höga ambitioner i välfärden, utan skattehöjningar som hotar jobben och företagandet, är en svår uppgift. Men den är avgörande om Stockholm ska bli en stad som ger alla människor samma möjligheter att förverkliga sina drömmar och leva ett liv i frihet och trygghet.

Stockholm står, liksom stora delar av världen, inför ett allvarligt och eskalerande hot från våldsbejakande extremistiska grupperingar. Det blev inte minst smärtsamt tydligt fredagen den 7 april 2017, när Stockholm blev utsatt för ett dödsbringande terrorattentat. Nyligen meddelade också Säkerhetspolisen att omfattningen av detta hot är väsentligt mycket större än vad som tidigare har varit känt. 2010, då Stockholm förra gången utsattes för ett attentat, bedömde SÄPO att det fanns omkring 200 våldsbejakande islamistiska extremister i Sverige. Nu bedöms de vara tusentals.

Försvaret av vårt öppna, demokratiska samhälle och av Stockholm som en öppen stad är därför en högst angelägen fråga som inte får bli föremål för partipolitisk konflikt. För att säkra våra invånares trygghet mot hot från våldsbejakande extremister krävs såväl polisiära som sociala insatser. Arbetet mot våldsbejakande extremism handlar om att arbeta mot samtliga de hot som SÄPO bedömer kan skada demokratin: extremistisk islamism, vit maktmiljön och den så kallat autonoma vänstern. Stockholms stad står inför stora utmaningar framöver och därför måste vi, tillsammans med berörda parter och relevant sakkunskap, arbeta kunskapsbaserat och med tydliga strukturer och insatser.

Stadens arbete mot våldsbejakande extremism fastställdes av kommunfullmäktige den 16 maj 2016 som riktlinjer till stadens trygghets och säkerhetsprogram. Om Alliansen hade styrt hade hela processen sett annorlunda ut från början, från antagandet av den stadsövergripande strategin mot våldsbejakande extremism till att de lokala handlingsplanerna skulle ha utgått från en central mall som skulle ha upprättats utifrån Förvarshögskolans (FHS) expertis.

Våra partier hade velat se en samordnad stadsövergripande process grundad på beprövad erfarenhet och stödd på extern expertis från FHS för att ta fram en central mall för de lokala handlingsplanerna, vilket vi också underströk i samband med att den stadsövergripande strategin antogs av kommunfullmäktige 2016.

Vi har efterfrågat, men inte fått gehör för, konkreta och uppföljningsbara indikatorer med avseende på effekt, inte genomförda aktiviteter, i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Det fanns i kommunstyrelsens direktiv till nämnderna framförallt tolv punkter som är väsentliga, punkter som inte är tillräckligt beaktade i det föreliggande förslaget till reviderad handlingsplan. Dessa tolv punkter är följande.

1. Kompetens från FHS och dialog med polisen

Alliansen har krävt att stadsdelsnämndernas lokala handlingsplaner ska följa en central mall utformad i samarbete med Försvarshögskolan (FHS) och utgå från lokala förutsättningar och utformas i dialog med polis om hur den specifika situationen i stadsdelen ser ut.

Någon central mall har aldrig upprättats, men som en följd av att Alliansen krävde att handlingsplanerna i efterhand skulle analyseras och bedömas av relevant expertis från FHS skedde så i efterhand inför beslutet i kommunstyrelsen i juni. På så vis gjordes, på Alliansens initiativ, en genomgång av FHS av planerna med förslag på åtgärder, tillägg och förändringar av varje enskild handlingsplan. På så vis har det funnits ett kvalitetssäkrat underlag från ledande akademisk expertis på området som grund för kommunstyrelsens direktiv till nämnderna om att revidera handlingsplanerna. Men FHS förefaller inte ha varit involverade i revideringen av handlingsplanen, vilket gör att den relevanta expertisen än en gång saknas i den konkreta utformningen.

2. Stadsövergripande förhållningssätt och lägesbild

Alliansen har krävt ett stadsövergripande och gemensamt förhållningssätt för hur stadens nämnder ska agera när personer med våldsbejakande extrema tendenser identifieras samt att en stadsövergripande lägesbild årligen behöver presenteras för kommunstyrelsen.

En stadsövergripande utbildningsplan är under utarbetande och att stadens nätverk av samordnare bistår den centrala samordnaren i arbetet att prioritera verksamheter för utbildning. Kommunstyrelsen ska tydliggöra processen för nämnderna för revidering av handlingsplaner och uppföljning av arbetet och handlingsplanerna ska revideras årligen utifrån aktuell lägesbild varefter kommunstyrelsen ska redovisa en samlad lägesbild för staden. Handlingsplanerna och deras aktiviteter ska följs upp inom ramen för ordinarie uppföljning. Vidare är det angeläget att

kommunstyrelsen aktivt bedriver ett utvecklingsarbete för att tydliggöra uppföljningsbara mål kopplat till riktlinjerna för att på ett bättre sätt kunna stödja nämnderna i uppföljning och utvärdering av insatsernas effekt.

3. Utbildning, kompetensutveckling och kunskapsstöd

Alliansen har krävt god tillgång till adekvat utbildning och ett kontinuerligt kunskapsstöd till medarbetare inom socialtjänst m.fl. som kommer i kontakt såväl med människor som riskerar att radikaliseras. Därför måste en plan för kompetensutveckling inom dessa frågor upprättas. I detta behöver det även klargöras vilket behov det finns att anställa medarbetare med särskild expertis.

Stadens centrala samordnare samverkar med externa myndigheter, nätverk och akademi och upprätthåller regelbunden kontakt med Försvarshögskolan och andra relevanta aktörer i syfte att hålla staden uppdaterad kring pågående och avslutad forskning. Men kompetensutvecklande insatser behövs i hela stadens organisation, inte endast centralt. Hur detta ska åstadkommas måste tydligt framgå av handlingsplanen för varje nämnd.

4. Stärkt samarbete och samverkan

Alliansen har krävt ett tätare samarbete mellan myndigheter och samhällsinstitutioner såsom polis, säkerhetspolis, skola och socialtjänst. För att stärka arbetet och fånga upp potentiella extremister har Alliansen förordat att så långt lagen medger häva sekretessen mellan stadens nämnder så att information kan delas när så krävs.

Det måste därför framgå av handlingsplanerna hur stadsdelsnämnderna inom ramen för samverkan mellan skola och socialtjänst tillsammans med polis ta fram rutiner för gemensam hantering kring radikaliserade individer. De rättsutredningar som har initierats av kommunstyrelsen för att klargöra sekretessregler för stadens verksamheter och möjligheter till informationsöverföring internt och externt måste delges nämnderna och ligga till grund för effektivare samverkan.

5. Förebyggande och uppsökande arbete mot radikalisering

Alliansen har krävt en plan för vilka insatser som ska erbjudas ungdomar som riskerar att dras in i extremistiska miljöer och deras

familjer samt att uppsökande arbete bör bedrivas även på nätet för att nå rätt målgrupper.

Stadsdelsnämnder måste därför i sina handlingsplaner tydligare ange hur de inom ramen för samverkan mellan skola och socialtjänst tillsammans med polis ska ta fram rutiner för gemensam hantering kring radikaliserade individer. Likaså måste socialnämnden i sin handlingsplan uppge hur den avser att utveckla sitt uppsökande arbete mot de grupper som finns i närheten av våldsbejakande extremistiska organisationer och miljöer, inklusive på internet.

6. Informationsinsatser till medborgarna

En plan behövs för vilka informationsinsatser som ska riktas till medborgarna, som vart man kan vända sig om man misstänker att någon i ens närhet blir radikaliserad.

Stadens insatser i detta hänseende behöver utvecklas mer än vad som anges i det föreliggande ärendet. Det är inte tillräckligt att utbildningsnämnden skapar en kunskapsbank för lärare om ämnet samt att beskriva hur skolorna arbetar mot propaganda och för att göra sina elever källkritiska. Utbildningsnämnden måste tillse att samtliga skolor i staden löpande samverkar med socialtjänst och polis för att, närhelst behov uppstår av gemensam hantering kring radikaliserade individer, ha väl inarbetade rutiner.

7. Avhopperverksamhet

Alliansen har krävt avhopperverksamheter för radikaliserade som vill lämna den extrema miljön. Det är nödvändigt att en länsöverskridande avhopperverksamhet för våldsbejakande islamistiska extremister inrättas.

I ärendet anges att avhopperverksamhet erbjuds inom ramen för sociala insatsgrupper och den stadsövergripande avhopperverksamheten. Vi har rest farhågor huruvida de sociala insatsgrupperna är rätt enheter för denna verksamhet, dels därför att avhopperverksamhet ligger vid sidan av insatsgruppernas primära syfte, som är att motverka att unga människor fastnar i kriminalitet, dels därför att insatsgrupperna inte besitter adekvat kompetens i tillräcklig omfattning. Vi anser därför att det inte är tillfredsställande att avhopperverksamheten åläggs de sociala insatsgrupperna.

8. Involvera teologiskt skolade och civilsamhällesaktörer

Alliansen har drivit kravet att involvera civilsamhällesaktörer i arbetet med avradikalisering för att stävja rekrytering till extrema miljöer behöver involveras. Här har teologiskt skolade personer och imamer enligt expertisen en viktig roll.

Stadsdelsnämnderna ska beakta utökad samverkan med olika aktörer i civilsamhället i frågan om våldsbejakande extremism, samt att grupper som arbetar med avradikalisering ska bestå av representanter från olika myndigheter och aktörer inklusive företrädare för trossamfund, idrottstränare och andra representanter från civilsamhället. Men det behöver tydligare anges hur stadsdelsnämnderna konkret ska gå till väga för att stävja religiöst motiverad islamistisk extremism.

9. Inga bidrag till odemokratiska organisationer

Stadsdelsnämnderna i Stockholm behöver se över sina lokala bidrag och säkerställa att inga medel ges till organisationer eller föreningar som inte vilar på demokratins grundvalar.

Det är otillfredsställande att det saknas stadsövergripande riktlinjer avseende detta. Inga stöd i form av ekonomiska bidrag får ske från staden till någon aktör som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män. Föreningar som uppmuntrar till eller möjliggör våldsbejakande extremism ska fråntas all typ av stöd i den mån de har sådant samt att bidrag följs upp noggrant och utvärderas av den bidragsgivande nämnden.

10. Angivande av islamistiska miljöer

Alliansen har krävt att det särskilt anges att våldsbejakande islamism för utgör det främsta hotet. Det främsta attentatshotet mot Sverige kommer från våldsbejakande islamistiska miljöer och i synnerhet återvändande jihadister.

Nationellt centrum för terrorhotbedömning har under våren 2017 lyft fram att det främsta attentatshotet mot Sverige kommer från våldsbejakande islamistiska miljöer. Detta styrks ytterligare av de uppgifter som SÄPO lämnade den 16 juni om den dramatiska ökningen av mängden våldsbejakande islamister i Sverige. Detta förhållande behöver tydligare avspeglas i handlingsplanerna, både

som bakomliggande orsak och med avseende på vilka åtgärder och arbetssätt det specifikt fordrar från stadens sida.

11. Samband mellan extremism och hederskultur

Alliansen har krävt att hedersrelaterat våld och förtryck nämns i handlingsplanerna. Hederskultur är en problematik för sig, men det finns belagt ett samband med islamistisk extremism.

Det måste skarpas tydliggöras i samtliga handlingsplaner att nämnderna i arbetet mot våldsbejakande extremism kommer att beakta kopplingen till stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

12. Samverkan med bostadsbolagen

Alliansen har krävt att nämnderna ska uppmanas att samverka med bostadsbolagen. Internationella erfarenheter visar att sådan samverkan kan vara till stor hjälp i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Det måste mer konkret anges vilka åtgärder handlingsplanen avser för att nämnderna tillsammans med stadens bostadsbolag och lokala aktörer ska genomföra åtgärder för att underlätta integrering och motverka utanförskap samt att ett stadsövergripande arbete påbörjas för att utreda hur bostadsbolagen kan bistå i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Återremiss

Vi kan sammanfattningsvis konstatera att det föreliggande ärendet inte lever upp till de direktiv som en blocköverskridande majoritet i kommunstyrelsen stod bakom. Såväl i enskildheter som sammantaget är stadens handlingsplaner alltför otillfredsställande. Särskilt anmärkningsvärt är att ett samlat grepp kring frågorna alltför saknas, trots att hoten från våldsbejakande extremism om något har skärpts ytterligare de senaste månaderna.

Alliansen värdesätter breda och blocköverskridande överenskommelser i strategiskt viktiga frågor för staden. Men sådana överenskommelser kan inte ske till priset av att sakinnehållet blir alltför urvattnat. Och överenskommelserna förlorar sitt syfte om deras intentioner inte efterlevs i det fortsatta arbetet. I detta fall kan vi konstatera att vi upprepade gånger under mandatperioden visat god vilja i att gemensamt driva arbetet mot

våldsbejakande extremism framåt. Men det konkreta resultatet i form av ett skärpt, stärkt och professionaliserat systematiskt arbete mot våldsbejakande extremism uteblir alltjämt. Därför kan vi inte ställa oss bakom föreliggande handlingsplan utan yrkar att det återremitteras för att kompletteras enligt ovanstående."

Reservation

Lars Svärd m.fl. (M) reserverade sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

" Hägersten Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutar följande.

1. Förvaltningens förslag till beslut godkänns delvis
2. Handlingsplan mot våldsbejakande extremism enligt bilaga 6 till tertialrapporten återremitteras för vidare beredning i enlighet med vad som anförs nedan.
3. Därutöver anförs följande.

De är med stor oro som vi noterar att sedan den nuvarande majoriteten kom till makten har i motsats till vad som utlovades i valet antalet avslag på ansökan om servicehus ökat markant och stadsdelen sticker ut i hela staden avseende avslag för äldre som känner behov av att flytta till särskilt boende. Vi kan även notera att klotter och nedskräpning i staden ökat och med den otryggheten. Rapporter kommer löpande om att ungdomar trakasserar boende vid våra centrum vilket kunde ha minimerats om fältassistenter tillsatts i tid och kompletterats med lokala ordningsvakter vid behov kring våra centrum vilket vi föreslaget.

Stockholm står, liksom stora delar av världen, inför ett allvarligt och eskalerande hot från våldsbejakande extremistiska grupperingar. Det blev inte minst smärtsamt tydligt fredagen den 7 april 2017, när Stockholm blev utsatt för ett dödsbringande terrorattentat. Nyligen meddelade också Säkerhetspolisen att omfattningen av detta hot är väsentligt mycket större än vad som tidigare har varit känt. 2010, då Stockholm förra gången utsattes för ett attentat, bedömde SÄPO att det fanns omkring 200 våldsbejakande islamistiska extremister i Sverige. Nu bedöms de vara tusentals.

Försvaret av vårt öppna, demokratiska samhälle och av Stockholm som en öppen stad är därför en högst angelägen fråga som inte får bli föremål för partipolitisk konflikt. För att säkra våra invånares trygghet mot hot från våldsbejakande extremister krävs såväl polisiära som sociala insatser. Arbetet mot våldsbejakande extremism handlar om att arbeta mot samtliga de hot som SÄPO bedömer kan skada demokratin: extremistisk islamism, vit maktmiljön och den så kallat autonoma vänstern. Stockholms stad står inför stora utmaningar framöver och därför måste vi, tillsammans med berörda parter och relevant sakkunskap, arbeta kunskapsbaserat och med tydliga strukturer och insatser.

Stadens arbete mot våldsbejakande extremism fastställdes av kommunfullmäktige den 16 maj 2016 som riktlinjer till stadens trygghets och säkerhetsprogram. Om Alliansen hade styrt hade hela processen sett annorlunda ut från början, från antagandet av den stadsövergripande strategin mot våldsbejakande extremism till att de lokala handlingsplanerna skulle ha utgått från en central mall som skulle ha upprättats utifrån Försvvarshögskolans (FHS) expertis.

Våra partier hade velat se en samordnad stadsövergripande process grundad på beprövad erfarenhet och stödd på extern expertis från FHS för att ta fram en central mall för de lokala handlingsplanerna, vilket vi också underströk i samband med att den stadsövergripande strategin antogs av kommunfullmäktige 2016.

Vi har efterfrågat, men inte fått gehör för, konkreta och uppföljningsbara indikatorer med avseende på effekt, inte genomförda aktiviteter, i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Det fanns i kommunstyrelsens direktiv till nämnderna framförallt tolv punkter som är väsentliga, punkter som inte är tillräckligt beaktade i det föreliggande förslaget till reviderad handlingsplan. Dessa tolv punkter är följande.

1. Kompetens från FHS och dialog med polisen

Alliansen har krävt att stadsdelsnämndernas lokala handlingsplaner ska följa en central mall utformad i samarbete med Försvvarshögskolan (FHS) och utgå från lokala förutsättningar och

utformas i dialog med polis om hur den specifika situationen i stadsdelen ser ut.

Någon central mall har aldrig upprättats, men som en följd av att Alliansen krävde att handlingsplanerna i efterhand skulle analyseras och bedömas av relevant expertis från FHS skedde så i efterhand inför beslutet i kommunstyrelsen i juni. På så vis gjordes, på Alliansens initiativ, en genomgång av FHS av planerna med förslag på åtgärder, tillägg och förändringar av varje enskild handlingsplan. På så vis har det funnits ett kvalitetssäkrat underlag från ledande akademisk expertis på området som grund för kommunstyrelsens direktiv till nämnderna om att revidera handlingsplanerna. Men FHS förefaller inte ha varit involverade i revideringen av handlingsplanen, vilket gör att den relevanta expertisen än en gång saknas i den konkreta utformningen.

2. Stadsövergripande förhållningssätt och lägesbild

Alliansen har krävt ett stadsövergripande och gemensamt förhållningssätt för hur stadens nämnder ska agera när personer med våldsbejakande extrema tendenser identifieras samt att en stadsövergripande lägesbild årligen behöver presenteras för kommunstyrelsen.

En stadsövergripande utbildningsplan är under utarbetande och att stadens nätverk av samordnare bistår den centrala samordnaren i arbetet att prioritera verksamheter för utbildning. Kommunstyrelsen ska tydliggöra processen för nämnderna för revidering av handlingsplaner och uppföljning av arbetet och handlingsplanerna ska revideras årligen utifrån aktuell lägesbild varefter kommunstyrelsen ska redovisa en samlad lägesbild för staden. Handlingsplanerna och deras aktiviteter ska följs upp inom ramen för ordinarie uppföljning. Vidare är det angeläget att kommunstyrelsen aktivt bedriver ett utvecklingsarbete för att tydliggöra uppföljningsbara mål kopplat till riktlinjerna för att på ett bättre sätt kunna stödja nämnderna i uppföljning och utvärdering av insatsernas effekt.

3. Utbildning, kompetensutveckling och kunskapsstöd

Alliansen har krävt god tillgång till adekvat utbildning och ett kontinuerligt kunskapsstöd till medarbetare inom socialtjänst m.fl. som kommer i kontakt såväl med människor som riskerar att radikaliseras. Därför måste en plan för kompetensutveckling inom

dessa frågor upprättas. I detta behöver det även klargöras vilket behov det finns att anställa medarbetare med särskild expertis.

Stadens centrala samordnare samverkar med externa myndigheter, nätverk och akademi och upprätthåller regelbunden kontakt med Försvarshögskolan och andra relevanta aktörer i syfte att hålla staden uppdaterad kring pågående och avslutad forskning. Men kompetensutvecklande insatser behövs i hela stadens organisation, inte endast centralt. Hur detta ska åstadkommas måste tydligt framgå av handlingsplanen för varje nämnd.

4. Stärkt samarbete och samverkan

Alliansen har krävt ett tätare samarbete mellan myndigheter och samhällsinstitutioner såsom polis, säkerhetspolis, skola och socialtjänst. För att stärka arbetet och fånga upp potentiella extremister har Alliansen förordat att så långt lagen medger häva sekretessen mellan stadens nämnder så att information kan delas när så krävs.

Det måste därför framgå av handlingsplanerna hur stadsdelsnämnderna inom ramen för samverkan mellan skola och socialtjänst tillsammans med polis ta fram rutiner för gemensam hantering kring radikaliserade individer. De rättsutredningar som har initierats av kommunstyrelsen för att klargöra sekretessregler för stadens verksamheter och möjligheter till informationsöverföring internt och externt måste delges nämnderna och ligga till grund för effektivare samverkan.

5. Förebyggande och uppsökande arbete mot radikaliserings

Alliansen har krävt en plan för vilka insatser som ska erbjudas ungdomar som riskerar att dras in i extremistiska miljöer och deras familjer samt att uppsökande arbete bör bedrivas även på nätet för att nå rätt målgrupper.

Stadsdelsnämnder måste därför i sina handlingsplaner tydligare ange hur de inom ramen för samverkan mellan skola och socialtjänst tillsammans med polis ska ta fram rutiner för gemensam hantering kring radikaliserade individer. Likaså måste socialnämnden i sin handlingsplan uppge hur den avser att utveckla sitt uppsökande arbete mot de grupper som finns i närheten av våldsbejakande extremistiska organisationer och miljöer, inklusive på internet.

6. Informationsinsatser till medborgarna

En plan behövs för vilka informationsinsatser som ska riktas till medborgarna, som vart man kan vända sig om man misstänker att någon i ens närhet blir radikaliserad.

Stadens insatser i detta hänseende behöver utvecklas mer än vad som anges i det föreliggande ärendet. Det är inte tillräckligt att utbildningsnämnden skapar en kunskapsbank för lärare om ämnet samt att beskriva hur skolorna arbetar mot propaganda och för att göra sina elever källkritiska. Utbildningsnämnden måste tillse att samtliga skolor i staden löpande samverkar med socialtjänst och polis för att, närhelst behov uppstår av gemensam hantering kring radikaliserade individer, ha väl inarbetade rutiner.

7. Avhopparverksamhet

Alliansen har krävt avhopparverksamheter för radikaliserade som vill lämna den extrema miljön. Det är nödvändigt att en länsöverskridande avhopparverksamhet för våldsbejakande islamistiska extremister inrättas.

I ärendet anges att avhopparverksamhet erbjuds inom ramen för sociala insatsgrupper och den stadsövergripande avhopparverksamheten. Vi har rest farhågor huruvida de sociala insatsgrupperna är rätt enheter för denna verksamhet, dels därför att avhopparverksamhet ligger vid sidan av insatsgruppernas primära syfte, som är att motverka att unga människor fastnar i kriminalitet, dels därför att insatsgrupperna inte besitter adekvat kompetens i tillräcklig omfattning. Vi anser därför att det inte är tillfredsställande att avhopparverksamheten åläggs de sociala insatsgrupperna.

8. Involvera teologiskt skolade och civilsamhällesaktörer

Alliansen har drivit kravet att involvera civilsamhällesaktörer i arbetet med avradikalisering för att stävja rekrytering till extrema miljöer behöver involveras. Här har teologiskt skolade personer och imamer enligt expertisen en viktig roll.

Stadsdelsnämnderna ska beakta utökad samverkan med olika aktörer i civilsamhället i frågan om våldsbejakande extremism, samt att grupper som arbetar med avradikalisering ska bestå av representanter från olika myndigheter och aktörer inklusive

företrädare för trossamfund, idrottstränare och andra representanter från civilsamhället. Men det behöver tydligare anges hur stadsdelsnämnderna konkret ska gå till väga för att stävja religiöst motiverad islamistisk extremism.

9. Inga bidrag till odemokratiska organisationer

Stadsdelsnämnderna i Stockholm behöver se över sina lokala bidrag och säkerställa att inga medel ges till organisationer eller föreningar som inte vilar på demokratins grundvalar.

Det är otillfredsställande att det saknas stadsövergripande riktlinjer avseende detta. Inga stöd i form av ekonomiska bidrag får ske från staden till någon aktör som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män. Föreningar som uppmuntrar till eller möjliggör våldsbejakande extremism ska fräntas all typ av stöd i den mån de har sådant samt att bidrag följs upp noggrant och utvärderas av den bidragsgivande nämnden.

10. Angivande av islamistiska miljöer

Alliansen har krävt att det särskilt anges att våldsbejakande islamism för utgör det främsta hotet. Det främsta attentatshotet mot Sverige kommer från våldsbejakande islamistiska miljöer och i synnerhet återvändande jihadister.

Nationellt centrum för terrorhotbedömning har under våren 2017 lyft fram att det främsta attentatshotet mot Sverige kommer från våldsbejakande islamistiska miljöer. Detta styrks ytterligare av de uppgifter som SÄPO lämnade den 16 juni om den dramatiska ökningen av mängden våldsbejakande islamister i Sverige. Detta förhållande behöver tydligare avspeglas i handlingsplanerna, både som bakomliggande orsak och med avseende på vilka åtgärder och arbetssätt det specifikt fordrar från stadens sida.

11. Samband mellan extremism och hederskultur

Alliansen har krävt att hedersrelaterat våld och förtryck nämns i handlingsplanerna. Hederskultur är en problematik för sig, men det finns belagt ett samband med islamistisk extremism.

Det måste skarpas tydliggöras i samtliga handlingsplaner att nämnderna i arbetet mot våldsbejakande extremism kommer att

beakta kopplingen till stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

12. Samverkan med bostadsbolagen

Alliansen har krävt att nämnderna ska uppmanas att samverka med bostadsbolagen. Internationella erfarenheter visar att sådan samverkan kan vara till stor hjälp i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Det måste mer konkret anges vilka åtgärder handlingsplanen avser för att nämnderna tillsammans med stadens bostadsbolag och lokala aktörer ska genomföra åtgärder för att underlätta integrering och motverka utanförskap samt att ett stadsövergripande arbete påbörjas för att utreda hur bostadsbolagen kan bistå i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Återremiss

Vi kan sammanfattningsvis konstatera att det föreliggande ärendet inte lever upp till de direktiv som en blocköverskridande majoritet i kommunstyrelsen stod bakom. Såväl i enskildheter som sammantaget är stadens handlingsplaner alltså otillfredsställande. Särskilt anmärkningsvärt är att ett samlat grepp kring frågorna alltså saknas, trots att hoten från våldsbejakande extremism om något har skärpts ytterligare de senaste månaderna.

Alliansen värdesätter breda och blocköverskridande överenskommelser i strategiskt viktiga frågor för staden. Men sådana överenskommelser kan inte ske till priset av att sakinnehållet blir alltför urvattnat. Och överenskommelserna förlorar sitt syfte om deras intentioner inte efterlevs i det fortsatta arbetet. I detta fall kan vi konstatera att vi upprepade gånger under mandatperioden visat god vilja i att gemensamt driva arbetet mot våldsbejakande extremism framåt. Men det konkreta resultatet i form av ett skärpt, stärkt och professionaliserat systematiskt arbete mot våldsbejakande extremism uteblir alltså. Därför kan vi inte ställa oss bakom föreliggande handlingsplan utan yrkar att det återremitteras för att kompletteras enligt ovanstående."

§ 5

Klotter, nedskräpning och skadedjur i stadsmiljön

Svar på skrivelse från (L) och (M)

000280-2017

Beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen från Liberalerna och Moderaterna.

Sammanfattning av ärendet

En skrivelse från Lars Svärd m.fl. (M) och Abit Dundar m fl (L) gällande klotter, nedskräpning och skadedjur i stadsmiljön i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsområde har inkommit till stadsdelsförvaltningen. I skrivelsen ställs ett antal frågor om felanmälningar för klotter, nedskräpning, tillgången på papperskorgar, klottersanering och skadedjur. Överlag prioriterar stadsdelsförvaltningen frågor gällande renhållning och trygghet mycket högt. Ansvaret är fördelat på två förvaltningar, stadsdelsförvaltningen och trafikkontoret. Med hjälp av statistik från trafikkontoret har stadsdelsförvaltningen sammanställt svar på frågorna i skrivelsen.

Handlingar i ärendet

- HL 2017/280-3 (Godkänd - R 1) Tjut Klotter, nedskräpning och skadedjur i stadsmiljön - svar på skrivelse
- 000280-1-2017 Klotter, nedskräpning och skadedjur i stadsmiljön - skrivelse för beredning

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Särskilda uttalanden

Abit Dundar m.fl. (L) och Lars Svärd m.fl. (M) anmälde ett särskilt uttalande.

"Statistik från Trafikkontoret om inkomna klotteranmälningar visar att antalet anmälningar i hela staden ökat kraftigt mellan 2015 och 2016, och den trenden ser ut att hålla i sig även 2017.

Trafikkontoret tror att detta beror både på att anmälningsbenägenheten ökar och att det faktiska klottret ökar.

Vi ser mycket allvarligt på denna ökade förfulning av stadsdelen och anser att den rödgrönrosa majoritetens slappa inställning till klotter är en bidragande orsak till ökningen. Enligt vår uppfattning måste bekämpningen av klotter ges en betydligt högre prioritet än vad som nu är fallet.

När klottret ökar är det ännu viktigare att staden sanerar inom 24 timmar och att även privata fastighetsägare har möjlighet att ansluta sig till stadens 24-timmarsgaranti."

§ 6
REMISSÄRENDEN

§ 7

Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022

Yttrande till kommunstyrelsen

HL 2017/400

Beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning av ärendet

Barnkonventionen slår fast att barn är individer med egna rättigheter och syftar till att ge alla barn, oavsett bakgrund, rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals. Förslaget till program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad utgår från barnkonventionen och syftar till att säkerställa barnets rättigheter och förbättra flickor och pojkars levnadsvillkor.

Programmet är ett styrdokument för alla stadens nämnder och bolagsstyrelser och ska, så långt som möjligt, tillämpas i uppdrag som staden ger andra organisationer eller enskilda.

Förvaltningen är positiv till att staden antar ett stadsövergripande program för barnets rättigheter och inflytande men betonar vikten av stöd från kommunstyrelsen med utbildning, implementering av praktiska verktyg i arbetet och framtagande av indikatorer. Förvaltningen är tveksam till innebörd och formulering av punkten 2.5 i programmet ”Alla barn ska ha god psykisk hälsa”.

Handlingar i ärendet

- HL 2017/400-2 (Godkänd - R 1) Tjut Program barnets rättigheter
- HL 2017/400-1 Remissbrev - Program för barnets rättigheter och inflytande
- HL 2017/400-1.2 Remissunderlag Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad
- HL 2017/400-1.1 Remissunderlag Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2 Bilaga
- HL 2017/400-3 §7 SDN 2017-09-21

Förslag till beslut

Jessica Jorntun m.fl. (MP), Eva Fagerhem m.fl. (S), Ann-Marie Strömberg (V) och Lars Svärd m.fl. (M) föreslog att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag.

Abit Dundar m.fl. (L) lade fram ett förslag och föreslog att nämnden skulle ställa sig bakom det.

Ordföranden förklarade överläggningen avslutad.

Beslutsgång

Ordföranden ställde förslagen mot varandra och fann att nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Reservation

Abit Dundar m.fl. (L) reserverade sig mot förslaget till förmån för eget förslag.

"Hägersten-Liljeholms stadsdelsnämnd beslutar att

1. Delvis bifalla förvaltningsförslag till beslut
2. Därutöver anföra följande:

En trygg uppväxt är avgörande för att ge alla barn samma möjligheter och chanser i livet. Att arbeta för att stärka barns rättigheter är något av det viktigaste vi kan göra. Det är bra att Stockholm tar fram ett program för barnets rättigheter. Men programmet borde ha varit mer konkret. Det finns en risk att det blir tomma ord.

Uppföljning, tidsplaner och ansvarsfördelning bör framgå tydligare. Även om mycket av arbetet är nämndspecifikt så är många av de viktigaste utmaningarna sådana som berör många nämnder, eller som kräver att flera nämnder samverkar. Styrningen av det arbetet måste bli tydligare. Risker är annars att sådana viktiga uppgifter som kräver samverkan mellan olika verksamhetsområden – exempelvis skolan och socialtjänsten – blir hängande i luften.

Programmet borde därför kompletteras med en genomförandeplan, på det sätt som har skett med programmet mot hemlöshet.

Den kanske viktigaste rättigheten som barn har är rätten till liv och skydd mot våld eller hot om våld. Alltför många barn får den rättigheten kränkt, ofta av ens egna föräldrar eller andra närstående. Hedersförtryck är en betydande källa till våld mot barn, eller hot om våld som ett sätt att begränsa barnets frihet. Vi hade önskat betydligt skarpare och mer ambitiösa skrivningar vad gäller arbetet mot olika former av våld mot barn. Det står att programmet kompletterar Stockholms stads program mot våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck, men inte på vilket sätt, eller hur programmen rent konkret är relaterade till varandra.

Barns möjlighet att utifrån sina förutsättningar vara delaktiga i beslut som berör dem är en viktig rättighet. Här återstår det mycket att göra för Stockholms stad. Programmets och barnkonventionens ord om barns delaktighet och hänsyn till barns behov riskerar att i det praktiska, svåra arbetet med konkreta fall inte få någon effekt.

Socialtjänstinspektörerna har i ett flertal granskningar visat på betydande brister när det gäller barns delaktighet i socialtjänstären. Barnen blir inte sedda och deras behov utreds inte tillräckligt väl. I synnerhet med tanke på att det rör sig om våra mest utsatta barn, som lever i familjer med problem såsom missbruk eller utsatta boendeförhållanden, är det extra allvarligt. Det innebär dessutom en kvalitetsbrist i handläggningen, eftersom barnen och deras familjer inte får rätt hjälp. Återigen skulle en genomförandeplan här kunna vara ett sätt att visa hur staden faktiskt tänker arbeta för att se till att barnets rättigheter stärks. Det är inte målsättningarna som är problemet, utan genomförandet."

Särskilda uttalanden

Lars Svärd m.fl. (M) anmälde ett särskilt uttalande.

"Stockholm ska vara en stad som lever upp till och respekterar barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention. Barn ska ha samma möjligheter oavsett bakgrund, hudfärg, kön, sexuell läggning, språk, religion, åsikter, sociala ursprung eller funktionsnedsättning.

Barns villkor i staden kan förbättras. Det finns fortfarande skillnader vad gäller barns uppväxtförhållanden i staden, både vad gäller mellan stadsdelar och utifrån sociala förutsättningar. Barn utgör vår framtid och deras rättigheter och inflytande ska värnas på bästa sätt. Bland annat har barnrättsperspektivet inom socialtjänsten har stärkts under de senaste åren och barnets bästa ska vara avgörande.

Äldreförvaltningen påpekar på ett förtjänstfullt sätt i sitt tjänsteutlåtande att det inom äldreomsorgens verksamhet kan finnas barn som är anhöriga och/eller närstående till äldre. Dessa barn behöver bli uppmärksammade i programmet.

Programmet är hedervärt och har ett gott syfte och är innehållsmässigt bra. Dock ser vi en problematik i att ålägga stadens verksamheter ytterligare policier och styrdokument. Mängden styrdokument bör tvärtom minimeras. Det bästa vore att föra samman alla policier som rör diskriminering i ett övergripande dokument om hur staden ska arbeta ur ett medborgarperspektiv med dessa frågor. I detta övergripande dokument bör detta programs fokusområden inkluderas.

I sammanhanget vill vi påtala vikten av att det i samhällsorienteringen för nyanlända ägnas tydlig uppmärksamhet till denna fråga. Även vid information genom föräldrastöd ska frågan om barns rättigheter lyftas."

§ 8

Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022

Yttrande till kommunstyrelsen

HL 2017/397

Beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och därutöver anför följande tillägg:

Utöver förvaltningens tjänsteutlåtande vill vi understryka vikten av jämställdhetsintegrering. Att jämställdhetsarbetet ska genomsyra alla stadsdelens verksamheter och beslut. Att verksamheterna är utformade så att de möter flickors och pojkars, kvinnors och mäns behov på likvärdiga villkor. Så uppnår vi en stadsdel och ett Stockholm för alla.

Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning av ärendet

Programmet för ett jämställt Stockholm 2018-2022 har sin utgångspunkt i den europeiska deklARATIONEN om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå, och syftar till att utveckla stadens verksamheter så att makt, möjligheter och resurser fördelas lika oberoende av kön. Det ska vara ett styrdokument för alla stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Förvaltningen ser positivt på programmet och anser att det är viktigt att målen för jämställdhet är tydligt formulerade och är en del av det övergripande och systematiska arbetet med mänskliga rättigheter. Förvaltningen välkomnar förslaget att kommunstyrelsen ska tillhandahålla metodstöd och utbildning för nämnder och bolagsstyrelser då kunskap om jämställdhet är centralt för en lyckad jämställdhetsintegrering. Förvaltningen instämmer också i betydelsen av att uppföljningen av arbetet med jämställdhet görs i ordinarie styrsystem för ledning och uppföljning.

Handlingar i ärendet

- HL 2017/397-4 (Godkänd - R 1) Tjut program för ett jämställt Stockholm
- HL 2017/397-1 Remissbrev program för ett jämställt Stockholm 2018-2022

- HL 2017/397-2 Remissunderlag Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022 Bilaga
- HL 2017/397-3 Remissunderlag Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022
- HL 2017/397-5 §8 SDN 2017-09-21

Förslag till beslut

Jessica Jorntun m.fl. (MP), Eva Fagerhem m.fl. (S) och Ann-Marie Strömberg (V) lade fram ett eget förslag att godkänna förvaltningens förslag och därutöver anföra tillägg och föreslog att nämnden skulle ställa sig bakom det. (se beslutet).

Abit Dundar m.fl. (L) föreslog att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag.

Lars Svärd m.fl. (M) lade fram ett förslag och föreslog att nämnden skulle ställa sig bakom det.

Ordföranden förklarade överläggningen avslutad.

Beslutsgång

Ordföranden ställde förslagen mot varandra och fann att nämnden ställde sig bakom förslaget från (MP), (S) och (V).

Reservationer

Abit Dundar m.fl. (L) reserverade sig mot beslutet till förmån för eget förslag att besluta enligt förvaltningens förslag.

Lars Svärd m.fl. (M) reserverade sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

"att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut, att därutöver anföra följande:

Jämställdhet och jämlikhet är en frihetsfråga. Alla människor ska ha samma rättigheter och möjligheter att göra egna val för att forma sina liv. För att uppnå ett jämställt och jämlikt samhälle för alla individer ska staden arbeta för att de hinder som finns ska undanröjas.

Samhället bör tillhandahålla förutsättningar för att alla ska kunna leva sitt liv och göra sina egna val. Men valen måste ytterst vara upp till den enskilda individen, utan detaljstyrning och pekpinar från staden. Att kvinnor och män till exempel ska ha lika möjligheter i sina studie- och yrkesval betyder inte att staden ska påverka vilka val människors slutligen gör, utan endast att staden ska skapa bästa möjliga förutsättningar för alla att välja. Staden bör därför inte i jämställdhetsprogrammet peka ut hur stockholmarna måste göra yrkes- och studieval som ”bryter stereotypa könsmonster” då det går emot ambitionen om att möjligheterna ska vara desamma oavsett kön. Människors möjligheter ska inte begränsas av varken kön eller eventuell förekomst av stereotypa könsnormer. Besluten ska vara individens, inte stadens.

Programmet för ett jämställt Stockholm har ett gott syfte, men samtidigt som det visserligen synliggör skillnader och andra allvarliga samhällsproblem, riskerar det att missa att det i grunden handlar om respekt och lika värde för alla människor, oavsett kön. Det är inte heller oproblematiskt att ålägga stadens verksamheter ytterligare styrdokument och mål att förhålla sig till. Mängden styrdokument bör tvärtom minimeras. Det bästa vore att föra samman alla policier som rör diskriminering i ett övergripande dokument om hur staden ska arbeta ur ett medborgarperspektiv med dessa frågor.

Mäns våld mot kvinnor är mycket allvarligt och skall stävjas. Men allt våld ska förhindras oavsett gärningsman eller offer. I programmet saknas en problematisering av att avgränsningen av våld i nära relationer begränsas till mäns våld mot kvinnor. Mäns våld mot kvinnor är ett allvarligt samhällsproblem, men begreppet utesluter våld inom samkönade relationer eller kvinnors våld mot män, trots att även detta utgör ett hinder för att uppnå jämställdhet. Den undertecknade CEMR-deklarationen använder till exempel därför istället begreppet ”könsrelaterat våld”, vilket vi anser mer passande. Vi anser även att det är självklart att staden på inget sätt ska bidra till att uppmuntra till att våld uppstår oavsett vilka negativa normer det handlar om, varför det även blir märkligt att endast peka ut negativa maskulinitetsnormer.

Stockholms stad har en viktig roll att spela som arbetsgivare. Givetvis är det angeläget att försöka uppnå en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet, men vi tror inte att staden

kan besluta denna fördelning genom sin personalpolicy. Staden bör inte engagera sig i detta på annat sätt än utifrån ett arbetsgivarperspektiv där förutsättningarna för att båda i en relation ska ha lika möjlighet att välja att själv ta ansvar för hemarbete. Stockholms stad bör i rollen som arbetsgivare istället påverka icke jämställda villkor mellan kvinnor och män vad gäller löneskillnader, arbetsvillkor och möjlighet att göra karriär.

En aspekt som inte får förbises är att staden inte kan lösa alla orättvisor samtidigt. En av de mer trängande uppgifterna är att tillse att flickor och kvinnor som lever under hedersförtryck får sin frihet värnad och sina medborgerliga rättigheter tillgodosedda. Utanförskapet växer och väntas om några år omfatta uppemot en miljon personer. Det är en utveckling som Sverige inte har råd med. Att bryta utanförskapet är en central politisk uppgift, såväl nationellt som lokalt, under de kommande åren.

En särskilt utsatt grupp, vilka har mycket svårt att få fäste på svensk arbetsmarknad, är utrikesfödda kvinnor. Endast knappt hälften av utomeuropeiskt födda kvinnor var sysselsatta 2014. Det är därför viktigt att de insatser som görs för att få in fler på arbetsmarknaden präglas av ett tydligt jämställdhetsperspektiv där möjligheten att få stöd inte påverkas av vilket kön en person har. Det är positivt att programmet nu lyfter flickors och kvinnors särskilda erfarenheter, behov och utsatthet i flyktningmottagandet.

Vi delar självklart ambitionen om att vi ska ha ett jämställt Stockholm där alla människor har makt att forma samhället och sina egna liv. Mycket utav det som programmet lyfter för att skapa ett mer jämställt Stockholm är dock självklarheter. Vissa av programmets fokusmål och inriktningar kan till och med motarbeta denna ambition. Trots att vi lever i en av världens mest jämställda städer, kvarstår utmaningar.

I sammanhanget vill vi påtala vikten av att det i samhällsorienteringen för nyanlända ägnas tydlig uppmärksamhet till denna fråga. Även vid information genom föräldrastöd ska frågan om lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning lyftas."

Särskilda uttalanden

Abit Dundar m.fl. (L) anmälde ett särskilt uttalande.

"Det liberala jämställdhetsuppdraget tar sikte på allas lika rätt till frihet, ansvar och makt, oberoende av kön eller könsidentitet. Det handlar om att ge individen verktyg för hennes frigörelse, genom att bekämpa den bristande jämställdheten och de värderingar och normer som begränsar henne. Kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att utbilda sig, arbeta, göra karriär och forma samhället. Det förutsätter jämställda villkor inom alla områden, såväl politiska, kulturella, sociala som ekonomiska.

Det program för ett jämställt Stockholm som nu presenteras kunde ha varit mer konkret. Risker finns att det mest blir tomma ord. Uppföljning, tidsplaner och ansvarsfördelning bör framgå tydligare, liksom kopplingen till stadens andra program såsom idrottsprogrammet och programmet mot våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. Det är heller inte helt klart på vilket sätt nämnderna och bolagen ska implementera programmet i sina verksamheter.

Dessutom kan vi notera att arbetet mot hedersvåld och -förtryck helt saknas i uppräknningen av fokusområden. Hedersförtryck av både flickor och pojkar, kvinnor och män, är ett av vår tids största jämställdhetsproblem och en av de allvarligaste frihetsinskränkningarna av individer i Stockholm. Det är minst sagt anmärkningsvärt att detta saknas i majoritetens jämställdhetsprogram.

Med det sagt så är vi positiva till att detta program tagits fram. Arbetet för jämställdhet mellan flickor och pojkar, kvinnor och män är mycket viktigt och ska vara aktivt i alla delar av stadens verksamheter."

§ 9

Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck 2018-2022

Yttrande till kommunstyrelsen
HL 2017/396

Beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning av ärendet

Programmet för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck 2018-2022, utgår från FN:s konventioner om mänskliga rättigheter och allmänna förklaring och syftar till att vara ett styrdokument för stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Förvaltningen är positiv till programmet och välkomnar ett stadsövergripande program för allas lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och uttryck. Förvaltningen tycker det är bra att kommunstyrelsen ansvarar för att tillhandahålla grundutbildning men efterlyser fler konkreta arbetssätt. Liksom programmet anser förvaltningen det viktigt att arbetet sker inom ordinarie rutiner för planering och uppföljning.

Handlingar i ärendet

- HL 2017/396-2 (Godkänd - R 1) Tjut Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck 2018-2022
- HL 2017/396-1 Remissbrev Program för lika rättigheter och möjligheter
- HL 2017/396-1.2 Remissunderlag Program för lika rättigheter och möjligheter SLK tjut
- HL 2017/396-1.1 Remissunderlag Program för lika rättigheter och möjligheter Bilaga
- HL 2017/396-3 §9 SDN 2017-09-21

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Särskilda uttalanden

Abit Dundar m.fl. (L) anmälde ett särskilt uttalande.

"När Alliansen styrde tog vi fram ett program för hbtq-frågor. Remissrundan hade precis hunnit bli klar när den nya majoriteten efter maktskiftet valde att avbryta arbetet. Det har sedan tagit majoriteten tre år att presentera ett eget program. Programmet för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck är med andra ord efterlängtat men kunde ha varit mer konkret. Uppföljning, tidsplaner och ansvarsfördelning bör framgå tydligare, så att viktiga uppgifter inte bara blir hängande i luften.

Med det sagt så är det positivt att ett program för detta viktiga arbete nu har presenterats. Med ett program på plats kan förvaltningar och nämnder förhoppningsvis spurras att höja ambitionsnivån när det kommer till att iaktta transpersoners behov och rättigheter, stärka rätten till skyddat boende för hbtq-personer som utsätts för våld i nära relationer, synliggöra hbtq-personers särskilda utsatthet för hedersförtryck, och öka medvetenheten om hbtq-personers ställning som måltavlor för våldsbejakande extremism."

Lars Svärd m.fl. (M) anmälde ett särskilt uttalande.

"Alla människor ska ha samma frihet att göra egna val för att forma sina liv. För att uppnå ett jämställt och jämlikt samhälle för alla individer ska staden arbeta för att de hinder som finns ska undanröjas.

Det aktuella programmet har ett gott syfte. Dock ser vi en problematik i att ålägga stadens verksamheter ytterligare policier och styrdokument. Mängden styrdokument bör tvärtom minimeras. Det bästa vore att föra samman alla policier som rör diskriminering

i ett övergripande dokument om hur staden ska arbeta ur ett medborgarperspektiv med dessa frågor. Det borde vara självklart att svensk lag ska gälla utan att det tydliggörs i ett policyprogram. I detta tänkta övergripande dokument bör det föreliggande programmets fokusområden inkluderas.

I sammanhanget vill vi påtala vikten av att det i samhällsorienteringen för nyanlända ägnas tydlig uppmärksamhet till denna fråga. Även vid information genom föräldrastöd ska frågan om lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning lyftas."

§ 10

Kunskapsbaserad och jämlik vård (SOU 2017:48)

Yttrande till kommunstyrelsen

HL 2017/412

Beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning av ärendet

Syftet med utredningens uppdrag är att säkerställa att den hälso- och sjukvård som ges befolkningen är kunskapsbaserad och jämlik och ges på samma villkor till kvinnor och män. Dessutom behöver en ökad följsamhet till nationella kunskapsstöd i hälso- och sjukvården uppnås.

Utredningen föreslår att nationella riktlinjer bör vara vägledande, inte obligatoriska eller mer bindande vilket förvaltningen anser vara riktigt. De förändringar som föreslås i hälso- och sjukvårdslagen, bland annat att huvudmannen respektive verksamhetschefen ansvarar för att professionerna har goda förutsättningar att arbeta enligt vetenskap och beprövad erfarenhet och förslaget att inrätta vårdkommittéer i stället för läkemedelskommittéer är positivt. Utredningen visar på att det är brist på tillgång till kunskapsstöd för sjuksköterskor och fysioterapeuter i kommunal verksamhet och att kunskapsstödet till de professioner som verkar i kommunal vård behöver förstärkas. Behovet av kunskapsstöd och att få arbeta med evidens inom kommunal hälso- och sjukvård är stort. Förvaltningen ser positivt på förslaget att landstingen ska ges ett uttalat ansvar för att involvera kommunerna och ge kunskapsstöd i den kommunala hälso- och sjukvården.

Handlingar i ärendet

- HL 2017/412-3 (Godkänd - R 1) Tjut Kunskapsbaserad och jämlik vård (SOU 2017:48)
- HL 2017/412-1 Remissbrev - Kunskapsbaserad och jämlik vård

- HL 2017/412-2 Remissunderlag av betänkandet
Kunskapsbaserad och jämlik vård
- HL 2017/412-4 §10 SDN 2017-09-21

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

§ 11**Riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens
äldreomsorg**

Yttrande till kommunstyrelsen

HL 2017/349

Beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande delvis och därutöver anför följande tillägg:

Vi välkomnar förslaget till nya riktlinjer och särskilt inriktningen mot helhetssyn och ramtider. Vi välkomnar också att det i förslaget framgår att olika människor har olika prioriteringar och behöver få sina behov tillgodosedda på olika sätt, vilket vi ska beakta i bedömningarna.

Det är inte lämpligt för äldre som har demenssjukdomar, ett aktivt missbruk eller lider av psykisk ohälsa att bo på servicehus. De har behov av högre omvårdnadsgrad. Även om kvarboendepincipen är sympatisk är det inte alltid möjligt att tillämpa denna då behoven kan vara förändrade.

Det ska vara möjligt att erhålla äldreboende utan att först pröva hemtjänst. Ett exempel är äldre som anhöriga har vårdat i hemmet och som söker bistånd först när situationen har blivit ohållbar.

Vi välkomnar möjligheten att få hjälp med skötsel av husdjur. Forskning har påvisat positiva effekter av djur. Det är inte heller humant att kräva att äldre människor ska göra sig av med husdjur för att de inte klarar av hela skötseln. Här behöver äldreroteln klargöra omfattningen av denna insats och utreda vilka som är de mest ändamålsenliga utförarna av sådana tjänster.

Vi välkomnar också möjligheten att få hjälp med snöskottning. Även på denna punkt önskar vi att äldreroteln klargör omfattningen och utreder vilka som är de mest ändamålsenliga utförarna.

Avslutningsvis vill vi poängtera att begreppet skälig levnadsnivå är att betrakta som ett golv, inte som ett tak.

Sammanfattning av ärendet

De nu gällande riktlinjer för handläggning av bistånd enligt SoL och insatser enligt LSS till personer 65 år och äldre, är beslutade av kommunfullmäktige 15 maj 2015. Riktlinjerna ska säkerställa rättssäkerhet och likabehandling när det gäller bedömning av de insatser som ska erbjudas från socialtjänstens äldreomsorg. De ska också ge stöd och vägledning för biståndshandläggaren i det praktiska arbetet med individuella behovsbedömningar.

Förvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till förslaget. Förvaltningen anser att det är särskilt angeläget att definiera målgrupperna och förtydliga behovskriterierna för de biståndsbedömda boendeformerna servicehus och vård- och omsorgboende. Förtydligande behövs även när det gäller vissa hemtjänstinsatser.

Handlingar i ärendet

- HL 2017/349-2 (Godkänd - R 1) Tjut Riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg
- HL 2017/349-1.1 Remissbrev om riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg (2/5)
- HL 2017/349-1.2 Remissunderlag -Riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg (3/5)
- HL 2017/349-1.3 Remissunderlag - Riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg (4/5)
- HL 2017/349-1.4 Remissunderlag - Riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg (5/5)

Förslag till beslut

Jessica Jorntun m.fl. (MP), Eva Fagerhem m.fl. (S) och Ann-Marie Strömberg (V) lade fram ett eget förslag att delvis godkänna förvaltningens förslag och därutöver anföra tillägg och föreslog att nämnden skulle ställa sig bakom det. (se beslutet).

Abit Dundar m.fl. (L) och Lars Svärd m.fl. (M) lade fram ett förslag och föreslog att nämnden skulle ställa sig bakom det.

Ordföranden förklarade överläggningen avslutad.

Beslutsgång

Ordföranden ställde förslagen mot varandra och fann att nämnden ställde sig bakom förslaget från (MP), (S) och (V).

Reservationer

Abit Dundar m.fl. (L) och Lars Svärd m.fl. (M) reserverade sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

" att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut
att därutöver anföra

ickevalsalternativet inom stadens hemtjänst är per definition egen regi. Det borde finnas ett annat system att fördela ickevalsalternativet inom hemtjänsten. Vi anser att alla äldre över 85 år som upplever oro, ensamhet eller otrygghet i det egna hemmet och som så önskar ska beredas plats i en av stadens äldreboendeformer.

En äldre som är bosatt i en annan kommun och som under begränsad tid vistas i Stockholm har rätt till hemtjänst här. Vi vill omgående införa valfrihet för dessa äldre, så att de inte per automatik hänvisas till stadens hemtjänst i egen regi. Vi vill säkerställa att äldre som tidigare omhändertagits av släkt och vänner och som ställs inför omfattande omvårdnadsbehov ska kunna beredas plats på omsorgsboende utan föregående hemtjänstinsatser.

De nya reglerna för intagning till servicehus innebär att vissa personer över 65 år, som tidigare fått plats på servicehus, idag inte längre bereds plats. Det är personer över 65 år med psykiska funktionsnedsättningar, missbruksproblematik eller som befinner sig i hemlöshet. Som vi redan påpekat i vårt särskilda utlåtande i ärendet 'Rapportering ej verkställda beslut' är det viktigt att äldrenämnden tar höjd för behovet av äldreboende för denna grupp och tar med detta i planeringen för framtida äldreboenden."

§ 12
ANMÄLNINGSÄRENDEN

§ 13**Protokoll från pensionärsrådet**

HL 2017/523

Beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd har tagit del av pensionärsrådets synpunkter och lägger protokollet till handlingarna.

Handlingar i ärendet

Protokoll från pensionärsrådet från den 13 september 2017.

§ 14**Protokoll från rådet för funktionshinderfrågor**

HL 2017/490

Beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd har tagit del av rådet för funktionshinderfrågors synpunkter och lägger protokollet till handlingarna.

Handlingar i ärendet

Protokoll från rådet för funktionshinderfrågor från den 14 september 2017.

§ 15**Protokoll från förvaltningsgruppen**

HL 2017/491

Beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd lägger protokollet till handlingarna.

Handlingar i ärendet

Protokoll från förvaltningsgruppen den 12 september 2017.

§ 16**Anmälan av inkomna skrivelser****Beslut**

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd lägger anmälan till handlingarna.

Ärendet

Följande skrivelser anmäldes till stadsdelsnämnden:

1. Frågor om syntetiska gräsytor och konstgräs

Inkom 16 augusti 2017, dnr HL 2017/488

Förvaltningens svar daterat 6 september 2017 biläggs.

2. Ellevioarbete gatulampor

(rubricerat medborgarförslag)

Inkom 28 augusti 2017, dnr HL 2017/508

Översänt till kulturförvaltningen och trafikkontoret.

3. Trivsel för allmänheten, särskilt äldre

(rubricerat som medborgarförslag)

Inkom 6 september 2017, dnr HL 2017/543

Översänt till trafikkontoret

§ 17**Anmälan av delegationsbeslut****Beslut**

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd lägger anmälan till handlingarna.

Handlingar i ärendet

Rapport av tjänstemannabeslut fattade enligt delegationsordningen mellan perioden 16 augusti till 5 september 2017.

§ 18**Nämndens och förvaltningens frågor****Skrivelse för beredning**

Lars Svärd m.fl. (M) lade fram en skrivelse för beredning om utredning av konsekvenserna av vinstförbud i välfärden.

Dnr HL 2017/576

Beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd överlämnar skrivelsen till förvaltning för beredning.

Jämställdhetsdagarna 2018

Inbjudan har skickats ut till nämnden med erbjudan om att ge fem representanter från nämnden möjlighet att delta under Forum Jämställdhet i Karlstad 6-7 februari 2018. Nämnden utser vid sammanträdet 19 oktober vilka som ska delta.

Information från stadsdelsdirektören**Trygghetsmätningen 2017**

Anders Carstorp föredrog om årets resultat från trygghetsmätningen i Stockholms stad.

Rekrytering av avdelningschef

Information om ny avdelningschef för förskoleavdelningen.

Avtackning av avdelningschef

Jessica Jorntun (MP) avtackade på nämndens vägnar Yvonne Goldberg som slutar som avdelningschef för förskoleavdelningen den 13 oktober.

Balanslista över ärenden till nämnden 2017 anmäldes.

§ 20

Rapportering till IVO av ej verkställda beslut enligt SoL och LSS för kvartal 2 år 2017

HL 2017/504

Beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd lägger anmälan till handlingarna

Sammanfattning av ärendet

Stadsdelsnämnden ska enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) rapportera de gynnande beslut om insatser enligt respektive lagstiftning som inte har kunnat verkställas inom tre månader från beslutsdatum till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) och revisorerna. Rapporteringsskyldigheten gäller även de ej verkställda beslut från närmast föregående kvartal som har verkställts eller avslutats utan att verkställas.

Under andra kvartalet 2017 har förvaltningen rapporterat fem beslut som inte har verkställts inom tre månader samt ett avbrott som inte åter verkställts inom tre månader. Därutöver har förvaltningen rapporterat att två beslut verkställts och tre beslut har avslutats utan att ha verkställts. Majoriteten av de beslut som inte kunnat verkställas avser omsorg om personer med funktionsnedsättning och den främsta orsaken är att den enskilde tackat nej till erbjudande.

Handlingar i ärendet

- HL 2017/504-1 (Godkänd - R 1) Tjut Rapportering av ej verkställda beslut kvartal 2
- HL 2017/504-2 Tjutbilaga Balanslista kvartal 2 till nämnd

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.